

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ НАУКИ»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень
Код і найменування спеціальності	D4 Публічне управління та адміністрування
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-наукова програма «Публічне управління та адміністрування»
Курс, семестр	1 курс, 1 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 5, Загальна кількість годин – 150, із яких: денна: лекцій – 28 год., семінарських занять – 22 год. заочна: лекцій – 12 год., семінарських занять – 12 год. Форма семестрового контролю – екзамен
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Факультет обліку і фінансів кафедра політології, історії і філософії
Контактні дані розробника (-ів)	Викладач: Ігор УСАНОВ, кандидат філософських наук, доцент; Контакти: ауд. 459 (навчальний корпус № 4) e-mail: igor.usanov@pdau.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/usanov-igor-viktorovich

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Передумовою для вивчення дисципліни є досягнуті результати навчально-пізнавальної діяльності при вивченні предметів гуманітарного спрямування другого (магістерського) рівня освіти.
Компетентності	ЗК01. Здатність до формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору. ЗК02. Здатність переосмислювати наявне та створювати нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі соціальні, наукові, культурні, етичні та інші проблеми. ФК01. Здатність до оволодіння та розвитку методології наукової, педагогічної та управлінської діяльності.
Програмні результати навчання	ПРН02. Знати та дотримуватися основних засад академічної доброчесності у науковій і освітній (педагогічній) діяльності. ПРН04. Уміти застосовувати сучасні інформаційні технології та інструменти в науковій, освітній (педагогічній), комунікативній, професійній діяльності.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

ОК передбачає набуття загальних компетентностей та комплексу соціальних навичок (soft skills), притаманних сучасному фахівцю: здатність до абстрактного мислення, пошук та аналіз інформації, спілкування з представниками інших професійних груп, робота в науковому контексті, долучення до професійної діяльності тощо. Формуванню навичок soft skills в межах освітньої компоненти сприяють сучасні методи й прийоми навчання, де ведеться робота в команді, що мотивує здобувачів вищої освіти до ініціативності, креативності, уміння управляти конфліктами, діяти соціально відповідально та свідомо, самоорганізації, виховання потреби систематичного оновлення своїх знань для їх практичного застосування, формування умінь організаторської діяльності.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія науки і наукового мислення» є оволодіння

знаннями про принципи наукової парадигми і методологію наукового дослідження, вміннями використовувати їх у власній науковій роботі. Формування культури наукового обґрунтування при розв'язанні науково-практичних проблем та світоглядної позиції як методологічної основи науково-дослідницької та пропедевтичної діяльності.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Особливості філософського та наукового світогляду
 Тема 2. Міфологія і наука від давніх часів до сучасності
 Тема 3. Генезис та еволюція науки
 Тема 4. Наука як соціальний інститут. Соціологія та культурологія науки
 Тема 5. Соціокультурна детермінація наукового та технологічного знання
 Тема 6. Логіка й методологія науки
 Тема 7. Гносеологія та епістемологія
 Тема 8. Онтологія науки
 Тема 9. Еволюційна епістемологія (динаміка та закономірності зростання наукового знання)
 Тема 10. Філософія науково-технічного прогресу

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда);
 наочні (ілюстрування);
 практичні (робота з навчально-методичною літературою, виконання завдань на семінарських заняттях);
 методи формування пізнавальних інтересів (навчальні дискусії, метод використання життєвого досвіду);
 методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності до навчання (роз'яснення мети вивчення предмета, висування вимог, заохочення, вказування на недоліки, зауваження);
 комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Забезпечення об'єктивності оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом застосування накопичувальної системи нарахування балів оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожної теми освітнього компоненту впродовж семестру та достовірної фіксації результатів оцінювання у журналі обліку аудиторної навчальної роботи та завершується екзаменом із занесенням у відомість обліку успішності. Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання наведені у Додатку до силабусу.
---	--

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перескладання	При недотриманні термінів виконання завдань здобувач вищої освіти може доздати їх з узгодженням та дозволу викладача: Здобувачу вищої освіти, який одержав під час екзаменаційної сесії незадовільну оцінку (FX) або не був допущений до семестрового контролю, дозволяється ліквідувати підсумкову академічну заборгованість. Термін ліквідації підсумкової академічної заборгованості встановлює деканат, але зазвичай не довше, ніж два тижні після початку наступного навчального семестру. Особливості перескладання регламентовані «Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті», https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaoproocinyuvannya2023.pdf
- щодо академічної доброчесності	Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись вимог чинних нормативних документів стосовно академічної доброчесності, дотримуватися академічної чесності і етичної поведінки в освітньому середовищі. Вона передбачає: впровадження принципів чесності, прозорості і незалежності; діяти у навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики; вміти давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами, https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist
- щодо відвідування занять	Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. При отриманні на занятті 0 балів та пропущені заняття здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати
- щодо зарахування	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів

результатів неформальної / інформальної освіти	навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, конференціях, семінарах, круглих столах. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету», https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaaproneformalnuosvitu.pdf
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Особливості оскарження результату оцінювання регламентовані «Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів», https://vstup.puet.edu.ua/wp-content/uploads/2022/05/dzv22-trg-mvsd-m.pdf

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Голубович І. В., Шевцов С. П. Філософія науки та етика науковця: Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи здобувачів третього освітньо-наукового рівня октора філософії. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2021. 53 с. <https://dspace.onu.edu.ua/items/9a3e3d5f-3d09-40d3-b1dc-aba4402764be>
2. Рубанець О.М. Філософські проблеми наукового пізнання: навчальний посібник. Київ: Університетська книга, 2023, 229 с.
3. Філософія науки: підручник. / О.П. Сидоренко, С.С. Корлюк, О.А. Коваленко, Т.В. Розова та ін.; за ред. О.П. Сидоренка. Одеса: 2020. 230 с. URL: <http://surl.li/gojmpa>
4. Карівець І., Кадило А. Сучасна філософія науки: теми й проблеми: навчальний посібник. Львів: Новий світ-2000, 2024. 141 с.
5. Філософські проблеми сучасного наукового пізнання: підручник для студентів магістрів усіх спеціальностей і форм навчання. / Я.В. Тарароєв та ін. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2023. 350 с. URL: <http://surl.li/vwemkb>
6. Комунікативні трансформації в сучасній науці: Монографія, К., Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, 2022. 394 с. <http://surl.li/aseekj>
7. Кузь О. М., Чешко В. Ф. Філософія науки: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. URL : <http://surl.li/hafftl>
8. Усанов І. В., Усанова Л. А. Суперечності суспільства знань: освітні трансформації та виклики. Філософські обрії. Полтава, 2023, № 47. С. 51-60. URL : <http://surl.li/ikmrhw>
9. Synthetic biology : a sociology of changing practices, Andrew S. Balmer, Katie Bulpin University of Manchester, UK, Susan Molyneux-Hodgson University of Sheffield, UK. 2016. URL : <http://surl.li/qgewee>
10. The Nature of Scientific Thinking: On Interpretation, Explanation, and Understanding. International Studies in the Philosophy of Science. 2015. URL : <http://surl.li/xmbuev>

Допоміжні:

1. Дзьобань О.П. Філософія науки: підруч. Київ; Одеса : Фенікс, 2024. 516 с. https://ippi.org.ua/sites/default/files/dzoban_filosofiya_nauki.pdf
2. Добронравова І. Практична філософія науки: зб. наук. праць. Суми: Унська книга, 2023. 352 с. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Dodr-phil-2017.pdf>
3. Максютя М.Є., Соколова О.М. Філософсько-науковий практикум: контрольні запитання, вправи, тести: навч.-метод. посіб. Херсон: «ОЛДПЛЮС», 2020. 260 с.
4. Маруховська-Картунова О.О. Філософія науки щодо формування культури філософсько-аналітичного мислення в контексті наукового дискурсу. *Актуальний філософський дискурс: трансформаційні зміни в умовах війни: науковий круглий стіл до Міжнародного дня філософії, 16 листопада 2023 року*. Львів-Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 96-100. URL : <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/244/6504/14789-1>
5. Павлов В.Л. Методологічна цінність філософського знання. Соціокультурні передумови

трансформації методології науки / під. ред. М.Ю.Савельєвої та Т.Д.Суходуб. К. : Четверта хвиля. 2020. С.70-281.

6. Усанов І. В. Антропологічні проблеми технологічного світу. *Актуальні проблеми духовності*, 2013. Вип. 14. С. 272-280. URL : <http://surl.li/xeruch>

7. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін.; за ред. І. С. Добронравової. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2018.
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Phil-science.pdf>

8. Філософія науки. Навчальний посібник / Сторожук С. В., Гоян І. М., Данилова Т. В., Матвієнко І. С. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2017 – 588с.
<http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/1549>

9. Філософія науки: підруч. / О.П. Сидоренко та ін.; за ред. О.П. Сидоренка. Одеса: ОДАУ, 2020. 230 с.

10. Філософські засади наукової діяльності: конспект лекцій / уклад. Б. В. Новіков та ін. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 130 с.

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека ім. В. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>

2. Електронна бібліотека Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України. URL : <https://filosof.com.ua/>

3. Підручники для студентів. Серія Філософія. URL : <https://westudents.com.ua/predmet/34-f%D1%96losof%D1%96ya.html>

4. Найвидатніші філософи світу та України. URL : <http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html>.

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри політології, історії і філософії
протокол від 01 вересня 2025 року № 2

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з дисципліни денної форми здобуття освіти

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Опитування на семінарських заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Підеумковий контроль	
Тема 1. Особливості філософського та наукового світогляду	4	3		7
Тема 2. Міфологія і наука від давніх часів до сучасності	4	3		7
Тема 3. Генезис та еволюція науки	4	3		7
Тема 4. Наука як соціальний інститут. Соціологія та культурологія науки	4	3		7
Тема 5. Соціокультурна детермінація наукового та технологічного знання	4	3		7
Тема 6. Логіка й методологія науки	4	3		7
Тема 7. Гносеологія та епістемологія	4	3		7
Тема 8. Онтологія науки	4	3		7
Тема 9. Еволюційна епістемологія (динаміка та закономірності зростання наукового знання)	4	3		7
Тема 10. Філософія науково-технічного прогресу	4	3		7
Написання реферату/есею			10	10
Екзамен			20	20
Разом	40	30	30	100

Схема нарахування балів з дисципліни заочної форми здобуття освіти

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Опитування на семінарських заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Підсумковий контроль	
Тема 1. Особливості філософського та наукового світогляду	5	4		7
Тема 2. Міфологія і наука від давніх часів до сучасності	-	4		7
Тема 3. Генезис та еволюція науки	5	4		7
Тема 4. Наука як соціальний інститут. Соціологія та культурологія науки	-	4		7
Тема 5. Соціокультурна детермінація наукового та технологічного знання	5	4		7
Тема 6. Логіка й методологія науки	-	4		7
Тема 7. Гносеологія та епістемологія	5	4		7
Тема 8. Онтологія науки	-	4		7
Тема 9. Еволюційна епістемологія (динаміка та закономірності зростання наукового знання)	5	4		7
Тема 10. Філософія науково-технічного прогресу	5	4		7
Написання реферату/есею			10	10
Екзамен			20	20
Разом	30	40	30	100

Шкала та критерії оцінювання опитування на семінарських заняттях

(Денна форма здобуття освіти)

К-сть балів	Критерії оцінювання
4	Здобувач вищої освіти ґрунтовно й послідовно викладає вивчений навчальний матеріал з розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності; обґрунтовує власні думки; ефективно працює з інформацією, застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій, наводить необхідні приклади, аргументує їх; активно співпрацює з колегами, бере участь у дискусіях, диспутах; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови. Здобувач демонструє високий рівень опанування РН.
3	Здобувач вищої освіти ґрунтовно й послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, з розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, але допускається незначних помилок, які самостійно виправляє після зауважень викладача; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності, ефективно працює з інформацією, застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій з допомогою викладача, наводить необхідні приклади, аргументує їх; співпрацює з колегами, бере участь у дискусіях, диспутах; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови. Здобувач демонструє середній рівень опанування РН.

2	Здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, але демонструє знання навчального матеріалу не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує власні думки; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності, з інформацією працює не ефективно, пов'язує теоретичний матеріал з практичними вміннями лише з допомогою викладача; співпрацює з колегами та участь у дискусіях, диспутах бере не охоче; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді. Здобувач демонструє задовільний рівень опанування РН.
1	Здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, не завжди розуміє фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, допускає суттєві помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки, з інформацією працює не ефективно, відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; співпрацює з колегами неохоче, допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді. Здобувач демонструє низький рівень опанування РН.
0	Відповідь відсутня, що унеможливлює визначення рівня опанування РН.

Шкала та критерії оцінювання опитування на семінарських заняттях

(Заочна форма здобуття освіти)

К-сть балів	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти ґрунтовно й послідовно викладає вивчений навчальний матеріал з розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності; обґрунтовує власні думки; ефективно працює з інформацією, застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій, наводить необхідні приклади, аргументує їх; активно співпрацює з колегами, бере участь у дискусіях, диспутах; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови. Здобувач демонструє високий рівень опанування РН.
4	Здобувач вищої освіти ґрунтовно й послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, з розумінням фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, але допускається незначних помилок, які самостійно виправляє після зауважень викладача; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності, ефективно працює з інформацією, застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій з допомогою викладача, наводить необхідні приклади, аргументує їх; співпрацює з колегами, бере участь у дискусіях, диспутах; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови. Здобувач демонструє достатній рівень опанування РН.
3	Здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, але демонструє знання навчального матеріалу не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує власні думки; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності, з інформацією працює не ефективно, пов'язує теоретичний матеріал з практичними вміннями лише з допомогою викладача; співпрацює з колегами та участь у дискусіях, диспутах бере не охоче; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді. Здобувач демонструє середній рівень опанування РН.

2	Здобувач вищої освіти виявляє часткові знання і розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, демонструє знання навчального матеріалу фрагментарно слабо обґрунтовує власні думки; демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності з допомогою викладача, з інформацією працює не ефективно, пов'язує теоретичний матеріал з практичними вміннями лише з підтримкою викладача; співпрацює з колегами та участь у дискусіях, диспутах бере не охоче; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді. Здобувач демонструє задовільний рівень опанування РН.
1	Здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, не завжди розуміє фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства, соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, допускає суттєві помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не демонструє вміння критично мислити у сфері пізнавальної діяльності; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки, з інформацією працює не ефективно, відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; співпрацює з колегами неохоче, допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді. Здобувач демонструє низький рівень опанування РН.
0	Відповідь відсутня, що унеможливорює визначення рівня опанування РН.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

(Денна форма здобуття освіти)

К-сть балів	Критерії оцінювання
3	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти якісно засвоїв матеріал, досконало використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної науки; уміло застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі, без помилок. Здобувач демонструє високий рівень опанування РН.
2	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти достатньо засвоїв матеріал, але не досконало використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної науки; невміло застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані не відповідно до методичних рекомендацій і не в повному обсязі. Здобувач демонструє середній рівень опанування РН.
1	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти засвоїв необхідний матеріал вибірково, недостатньо використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної науки; має труднощі при застосуванні набутих теоретичних знань при розв'язанні практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані не всі або механічно. Здобувач демонструє задовільний рівень опанування РН.
0	Завдання самостійної роботи не виконані, або виконані повністю неправильно, що унеможливорює визначення рівня опанування РН.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

(Заочна форма здобуття освіти)

К-сть балів	Критерії оцінювання
4	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти якісно засвоїв матеріал, досконало використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної науки; уміло застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі, без помилок. Здобувач демонструє високий рівень опанування РН.
3	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти добре засвоїв матеріал, належним чином використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної науки; застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі, але наявні незначні помилки. Здобувач демонструє середній рівень опанування РН.
2	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти достатньо засвоїв матеріал, але не досконало використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної науки; невміло застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані не відповідно до методичних рекомендацій і не в повному обсязі. Здобувач демонструє задовільний рівень опанування РН.
1	Виконані завдання самостійної роботи свідчать про те, що здобувач вищої освіти засвоїв необхідний матеріал вибірково, недостатньо використовує базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної науки; має труднощі при застосуванні набутих теоретичних знань при розв'язанні практичних завдань. Завдання самостійної роботи з теми виконані не всі або механічно. Здобувач демонструє задовільний рівень опанування РН.
0	Завдання самостійної роботи не виконані, або виконані повністю неправильно, що унеможлиблює визначення рівня опанування РН.

Шкала та критерії оцінювання написання реферату/есею

К-сть балів	Критерії оцінювання
7-10	Виконані всі вимоги до написання і захисту реферату/есею; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані висновки відповідно до завдань; витриманий обсяг реферату; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; дані правильні відповіді на додаткові питання; демонструє ефективну роботу з інформацією: добирає необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізує й інтерпретує її, впорядковує, класифікує й систематизує, в процесі доповіді демонструє високий рівень розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності. Здобувач демонструє високий рівень опанування РН.
5-7	Основні вимоги до реферату/есею і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки; не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; вимоги щодо оформлення реферату дотримані; демонструє ефективну роботу з інформацією: добирає необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізує й інтерпретує її, впорядковує, класифікує й систематизує, але на додаткові питання дані неповні відповіді; здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє середній рівень розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності. Здобувач демонструє середній рівень опанування РН.
2-4	Є істотні відступи від вимог до реферату/есею, зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; висновки відсутні; з інформацією працює не ефективно, здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє достатній рівень фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності. Здобувач демонструє задовільний рівень опанування РН.
0-1	Реферативна робота не відповідає вимогам до написання, здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє низький рівень розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, робота з інформацією не ефективна, або реферативна робота невиконана, що унеможлиблює визначення рівня опанування РН.

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на екзамені*

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
Для 1-го теоретичного питання	9-10	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 100 %
	7-8	Є відповіді на теоретичне питання, але показано не достатньо глибоке знання матеріалу та задовільний рівень вмінь щодо розуміння і аналізу матеріалу, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 70 %
	5-6	Є відповіді на теоретичне питання, але інформація відображена частково невірна, з помилками, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 50 %
	3-4	Є відповіді на теоретичне питання, але інформація відображена частково невірна, з помилками, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 35 %
	1-2	Є відповіді на теоретичне питання, але інформація відображена не в повному об'ємі або невірна, що не дає можливість у повному обсязі оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	0	Відсутні відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
Для 2-го теоретичного питання	9-10	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 100 %
	7-8	Є відповіді на теоретичне питання, але показано не достатньо глибоке знання матеріалу та задовільний рівень вмінь щодо розуміння і аналізу матеріалу, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 70 %
	5-6	Є відповіді на теоретичне питання, але інформація відображена частково невірна, з помилками, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 50 %
	3-4	Є відповіді на теоретичне питання, але інформація відображена частково невірна, з помилками, що свідчить про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на рівні 35 %
	1-2	Є відповіді на теоретичне питання, але інформація відображена не в повному об'ємі або невірна, що не дає можливість у повному обсязі оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	0	Відсутні відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти

*екзамен складається з двох теоретичних питань